

Děčko

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ
ÚNOR 2026

Domov pro seniory Velké Meziříčí
příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160
594 01 Velké Meziříčí

OBSAH

<i>Blahopřání</i>	3
<i>MÍSTNÍ KALENDÁRIUM: ÚNOR 2026</i>	4
<i>ZE ŽIVOTA DOMOVA</i>	5
<i>SOCIÁLNÍ OKÉNKO</i>	6
<i>STÁLÁ NABÍDKA</i>	7
<i>CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ BĚHEM LEDNA</i>	8
<i>FOTOGALERIE</i>	9
<i>PRANOSTIKY</i>	11
<i>MEZINÁRODNÍ DNY</i>	11
<i>SLOVA, KTERÁ POMÁHAJÍ</i>	12
<i>PŘÍBĚH PRO POTĚCHU DUŠE</i>	14
<i>ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ</i>	28
<i>ROZHOVOR</i>	33
<i>VTIPY</i>	35
<i>Z KUCHYNĚ</i>	36
<i>LUŠTĚNÍ</i>	39
<i>SEZNAM ZDROJŮ</i>	43

Blahopřání únor

Růžena Polčíková

Jaromíra Cejpková

Růžena Sobotková

MUDr. Vlastimil Krejs

Ladislav Hugo

Josef Bořecký

*Únor mrazem ošlehne vzduch, zima zatím zpomalí zemský ruch.
Šero v pět hodin zaplní svět, sníh ukryje místa půdy, kde je led.
Hromnice přidaly o hodinu víc a vánoční dekorace zmizely do krabic.
Brusle, boby, lyže, sáně, honem ven na bílé pláně i stráně.
Rychlý pohyb z kopce dolů, pomůže legraci, zamezí srdcebolům.
Pak už ke krbu a svařák v ruce, z chladna směšně rudá jsou lidské líce.
Nejkratší měsíc vodnářů únor, sedlák přemýšlí, která pastvina bude úhor.*

Blahopřejeme oslavencům!!

Místní kalendárium: únor 2026

110. výročí narození

Albín BOK – voják, druhá světová válka

Narození: 2. 2. 1916 Březník (Náměšť nad Oslavou)

Úmrtí: 7. 6. 1988 Františkovy Lázně

Absolvoval dvouletou Obchodní a živnostenskou školu v Brně. Pracoval jako úředník v Živnostenské záložně v Náměšti nad Oslavou. Po okupaci emigroval přes Jugoslávii a Střední východ do Francie, kde vstoupil do čs. zahraničního vojska. Účastnil se bojů o Francii. Po kapitulaci Francie byl evakuován do Velké Británie, kde sloužil v československém zahraničním vojsku. Zúčastnil se invaze do Evropy a bojů u Dunkerque. Byl vyznamenán Československým válečným křížem a řadou dalších ocenění

330. výročí narození

Karel HABERMANN – malíř

Narození: 20. 2. 1696 Třebíč

Úmrtí: 7. 3. 1770 Praha

Malíř, jezuita. V roce 1783 pozlatil tabernakulum a kazatelnu v Odolené Vodě.

150. výročí narození

Vojtěška VANĚČKOVÁ – překladatelka

Narození: 5. 2. 1876 Lipnice ve Štýrsku

Úmrtí: 15. 9. 1951 Praha

Překladatelka z němčiny, švédštiny a francouzštiny. Od roku 1894 učila na dívčí, později měšťanské dívčí škole v Moravských Budějovicích. 1910-1928 byla ředitelkou dívčí školy v Jemnici. 1928 se přestěhovala do Prahy. Publikovala v revui Akord vzpomínky na O. Březinu. Překládala z němčiny, francouzštiny a švédštiny.

170. výročí narození

Matyáš ŽDÁRSKÝ – malíř, sochař

Narození: 24. 2. 1856 Kožichovice (Třebíč)

Úmrtí: 20. 6. 1940 Lilienfeld (Rakousko)

Pedagog, zakladatel alpského lyžování. Zakladatel alpského lyžování. Vystudoval reálné gymnázium v Jihlavě. Zamýšlel dále studovat přírodní vědy. Po zranění oka na něj oslepl. Začal studovat na Vysokém učení technickém v Curychu, později přešel na uměleckou akademii v Mnichově. Také studoval filozofii, lékařství a pedagogiku. Od roku 1889 pobýval v Alpách v Dolním Rakousku v usedlosti Hanerreit. Věnoval se problematice lyžařského sjíždění obtížných terénů. Účastnil se záchrannářských akcí. Sám byl zasažen lavinou. Později bydlel v hotelu Pittner v St. Pöltnu, kde zemřel. V Lilienfeldu se nachází jeho pomník, muzeum a archív.

350. výročí události

Adam František z Valdštejna odkazuje třebíčské a židlochovické panství dceři Marii Anně Františce

Událost: 19. 2. 1666

Po právnických sporech převzala do vlastnictví Marie Anna Františka z Valdštejna provdaná za Oktoviána z Valdštejna pouze židlochovické panství. Majitelem třebíčského panství se stal Jan Viktorin z Valdštejna, po jeho náhlé smrti se majitelem stal jeho synovec, syn Maxmiliána z Valdštejna, František Augustin z Valdštejna.

Ze života domova

Během ledna se přistěhovali noví obyvatelé:

Růžena Sobotková z Velkého Meziříčí

František Ondráček z Cyrilova

Vladimír Večeřa z Měřína

Marie Poullová z Malé Losenice

V lednu odešli z našich řad:

Marie Brymová † 4. ledna 2026

Božena Zelená † 10. ledna 2026

František Ondráček † 12. ledna 2026

Sociální okénko

Aktualizace Sazebníku služeb

SAZEBNÍK SLUŽEB STANOVENÍ VÝŠE ÚHRAD ZA POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V DOMOVĚ PRO SENIORY VELKÉ MEZIRÍČÍ

Platnost od: 1. 2. 2026

Ubytování	
1 lůžkový pokoj	380.-- Kč denně
2 lůžkový pokoj	335.-- Kč denně

Strava			
Racionální (šetřící, MUS*, s omezením zbytků)	270.-- Kč denně	hodnota potravin	129.-- Kč denně
		provozní náklady	141.-- Kč denně
Diabetická (diabetická MUS)	270.-- Kč denně	hodnota potravin	129.-- Kč denně
		provozní náklady	141.-- Kč denně
Výživná	270.-- Kč denně	hodnota potravin	138.-- Kč denně
		provozní náklady	132.-- Kč denně
Speciální	25.-- Kč denně	hodnota potravin	00.-- Kč denně
		provozní náklady	25.-- Kč denně

* MUS – mechanicky upravená strava

Celková výše úhrady stanovená za jeden kalendářní měsíc je násobkem denní částky za ubytování a stravování a počtu kalendářních dní v daném měsíci, po který je sociální služba poskytována.

Úhrada za poskytovanou péči se stanoví za kalendářní měsíc v částce přiznaného příspěvku na péči. Úhrada za péči zahrnuje: pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu; pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu; zprostředkování kontaktu se společenským prostředím; sociálně terapeutické činnosti; aktivizační činnosti; pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Příspěvek na péči	
Stupeň I	1.300.-- Kč
Stupeň II	5.400.-- Kč
Stupeň III	14.800.-- Kč
Stupeň IV	23.000.-- Kč
Stupeň IV+ (je určen osobám s úplnou závislostí a péči poskytovanou mimo pobytové sociální služby)	27.000.-- Kč

Fakultativní služby			
Individuální doprava	Soukromá cesta klienta	náklady na dopravu	8.-- Kč / 1 km
		náklady na doprovod (hradí 2 osoby)	8.-- Kč / 1 km
	Cesta klienta spojená se služební cestou pracovníka domova	náklady na dopravu (hradí pouze 1 cestu)	8.-- Kč / 1 km
Elektrické dopravní prostředky klientů – nabíjení z el. sítě domova	Cena za nabíjení vlastního elektrického dopravního prostředku klienta z elektrické sítě domova činí 500.-- Kč za každý měsíc, kdy byla služba využita. Cenový měsíční paušál při využití služby zahrnuje předpokládanou spotřebu elektrické energie a asistenci pověřených pracovníků domova.		

Stálá nabídka

PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- terapeutická zahrádka
- park (duben - říjen)
- atrium
- terasy
- kaple
- knihovna
- keramická dílna
- jídelna
- spol. místnosti 1A, 2B, 3B
- dětský koutek

TÝDENNÍ HARMONOGRAM

- každý všední den: ranní hlášení
- pondělí: pedikúra, jóga
- úterý: individuální canisterapie, holení
- pátek: bohoslužba
- *kadeřnice, masáže, cvičení, keramické tvoření, procházky a manuální činnosti probíhají po domluvě s aktivizačními pracovníci*

PROVOZ KNIHOVNY: knihovnu lze navštívit kdykoli po domluvě s personálem

PŘÍSTUPNOST KAPLE: kaple je přístupná každý pátek při dopolední bohoslužbě; individuální návštěva je možná po domluvě s personálem

NÁKUPY: zajišťují aktivizační pracovníci příslušných pater

SCHRÁNKY DŮVĚRY: v domově jsou umístěny 4 schránky, kam je možné umístit vzkazy, stížnosti, připomínky či podněty k poskytování služeb v domově. S napsáním vzkazu může pomoci personál, rodina nebo dobrovolník

Schránky důvěry v domově naleznete:

- 1. se nachází v přízemí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- 2. je umístěna v 2. patře – u schodiště při vchodu na chodbu 2B
- 3. je ve 2. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu
- 4. schránka je přenosná a pravidelně se přenáší po pokojích

Co se dělo u nás v domově během ledna

Poslední kulturní záležitostí roku 2025 byl silvestrovský koncert Dana Pazdírka.

Musíme ještě poděkovat dětem a žákům ze ZŠ a MŠ Osová Bítýška za krásná novoroční přání.

První domovní společenskou akcí v novém roce se stala novoroční Mše svatá v pátek 2. ledna, již klasicky na oddělení Pomněnky.

V úterý 6. ledna přišla vzácná návštěva až z dalekého Východu. Zavítali k nám tři mudrci Kašpar, Melichar a Baltazar. Přinesli s sebou královské dary - zlato, kadidlo a myrhu. Popřáli všem klientům i zaměstnancům zdraví a požehnání do nového roku. Zavítali popřát i studentům Univerzity třetího věku, kde zrovna probíhala výuka. Přednáška profesorky Polákové ze základů psychologie nabídla téma: Psychologie barev a v kurzu arteterapie jsme znázornili téma: Čtyři pocity, které v nás vyvolají čtyři hudební ukázky různých žánrů.

Co se týče větších společenských akcí, těch po svátečním maratonu ubylo. Ve volnějším chodu jsme pomaloučku začali vyměňovat vánoční dekorace a světýlka za typicky zimní výzdobu. Přestal svítit i vánoční strom v atriu a na terase na oddělení DZR ve třetím patře. Zásluhou šikovné Ivy Čechové se obměnila i výzdoba u hlavního vchodu do našeho domova. Pokud padal sníh, vyjeli jsme si před budovu chytit pár vloček do dlaní, dokonce jsme i stavěli „huhuláky“, kteří potěšili imobilní klienty, ovšem v teple pokojů pěkně v postelích. Také jsme třídili mrkev, háčkovali, natírali dřívka, trénovali paměť, navlékali korálky, motali klubíčka z vlny, uklízeli a každé pondělí cvičili poctivě jógu s dobrovolnicí Janou Mazánkovou.

Proběhl i kurz edukační canisterapie a nesmíme zapomenout na rehabilitační místnost ve třetím patře, kde jsou na nástěnkách zachyceny naše fyzické výkony. A že jich bylo, a i nadále hojně přibývá.

Krásnou zimní tradicí, která neodmyslitelně patří k dlouhým zimním večerům, je draní peří, kterému jsme se věnovali celý týden.

Další lednové výuka na Univerzitě třetího věku se konala v úterý 20. ledna V lekci psychologie jsme se učili: Barevným testům osobnosti a v arteterapii jsme prázdnému výkresu otiskli tvář: Nejkrásnější vzpomínky z dětství.

Fotogalerie

Pranostiky

Sněhový únor - sílí úhor.

Únor mírný - rok bídný.

Třeskatá zima v únoru naplní komoru.

Únorová voda - pro pole škoda.

Když v únoru skřivan zpívá, velká zima potom bývá.

Na Hromnice o hodinu více.

Je-li na Romana jasno, bude hojná úroda.

Když komáři v únoru bzučí, v březnu mrazivý vítr skučí.

Když jezevec vyleze o únoru z díry, za měsíc se tam opět zmrzlý uchýlí.

Mezinárodní dny

1. února- Den hořké čokolády
2. února- Den kroket
3. února- Den mrkvového dortu
4. února- Den domácích polévek
5. února- Světový den Nutelly, Den čokoládového fondue
6. února- Mezinárodní den mraženého jogurtu
8. února- Mezinárodní den skotské whisky
9. února- Den pizzy
10. února- Světový den luštěnin
13. února- Den tortellini a čedaru
15. února- Den milovníků burgerů
16. února- Den mandlí
17. února- Den zelí
19. února- Den mentolové čokolády
20. února- Den muffinů a třešňového koláče
22. února- Den bavorských bílých klobás
24. února- Světový den barmanů
26. února- Den pistácií
27. února- Den jahod
28. února- Den čokoládového soufflé

Slova, která pomáhají

Nová kapitola našeho časopisu slibuje čtenářům Děčka obohacení lidské mysli o motivaci. V následujících vydáních se postupně budeme seznamovat s jednoduchými pojmy, které probereme do větší hloubky. Nejprve si uvedeme pojem, přidáme citát, rozebereme slovo a dostaneme úkol k zamyšlení. Jdeme na to!

1) Rychlost

Velké věci nevznikají tělesnou silou, mrštností a rychlostí, nýbrž z rozvahy, vážnosti a zdravého správného úsudku.

Marcus Tullius Cicero

Hnacím motorem současné doby je rychlost. Člověk, který se stále za něčím žene, který se nedovede uvolnit a relaxovat, je unavený. Kdo příliš usilovně pracuje, také rychle žije, přemýšlí, jí, čte a rychlost se stává jeho přirozeností, až posedlostí. Mnohé věci dělá mechanicky a stereotypně, nadšení a radost ze života se pozvolna vytrácí. Opravdu nám to stojí za to? Jsme skutečně ochotní vybrat ze svého životního konta několik let, jen abychom vydělali více peněz, získali více zákazníků, udělali dojem na šéfy či si koupili lepší auto, než má náš soused? Honba za materiálním blahobytem přináší jen neustálé napětí, stres, nervozitu, závist a další negativní emoce a myšlenky, které se v našem organismu chovají jako virus. Dochází tak k narušování rovnováhy v našem těle, s čímž souvisejí mnohé psychické a zdravotní potíže, což se jeví jako přílišně vysoká daň. Všichni se snažíme „vyždímat“ ze života co nejvíce, ale život nemůžeme dobývat jako Mount Everest, nemůžeme si ho podmanit. Životu se musíme oddat, věnovat se sami sobě a nezapomínat na pokoru, úctu a pravdu! Český humorista Pavel Kosorin měl pravdu, když řekl: „Zdolat ty nejvyšší vrcholy předpokládá víc pokory než odvahy.“

Úkol: Zvolněte a užívejte života!

2) Poctivost

Síla poctivosti je tak veliká, že si jí vážíme i u těch, které jsme nikdy neviděli, a dokonce - což je ještě důležitější - i u nepřítelů.

Marcus Tullius Cicero

Všichni známe lidové přísloví: S poctivostí nejdál dojdeš, které nás nabádá k vyšším morálním hodnotám. Většina starých přísloví je nadčasová a platí po dlouhé generace. Ale společnost se mění a u některých přísloví jako by se hluboká moudrost v nich skrytá pozvolna vytrácela... Není snad toto přísloví jedním z nich?

V dnešní společnosti jsou uznávané zcela jiné hodnoty. Snahu o poctivost a další morální hodnoty nahradil boj o místo na výsluní, které se snaží někteří získat za každou cenu. Na tom mnohým záleží více než na čistém štítu poctivosti. Přitom poctivost je jedna z nejvzácnějších ctností. Pokud má někdo pověst poctivého člověka, pravděpodobně si získá naši důvěru. Jako každá jiná ctnost úzce souvisí i s dalšími mravními vlastnostmi jako jsou pravdomluvnost, upřímnost, nezištnost a spravedlnost. Poctivého člověka lze poznat i při pochybení. Uzná svůj omyl, respektive chybný krok. Poctivost je nejlepším základem pro správné rozhodování a čisté svědomí. Poctivost je věcí srdce a rozumu, i vnějšího projevu. Poctivost je věc svědomí. Poctivost nám dává důvěryhodnost a sebeúctu!

Opravdová ctnost poctivosti má jasnou motivaci, je to láska ke spravedlnosti a pravdě. Francouzský spisovatel Antoine de Rivarol trefně napsal: „*Stojí za to být poctivým člověkem. Přinejmenším ti to nikdo nebude závidět.*“

Úkol: Žijte tak, aby poctivost byla vaším cílem.

Příběh pro potěchu duše

Příběhy z Loukova

Nový rok se v Loukově přehoupl lehounce, stejně tak pomalu, jak pomalu padaly drobné sněhové vločky. Bylo pěkně zamrzlo, děti mohly bruslit na řece od mlýna až do další vesnice. Páskové brusle měly skoro všechny děti. Upevňovaly se koženými řemínky. K zimním botám se jednoduše připevnilly kovové nože a frčelo se. Bílá jinovatka na stromech a keřích dotvářela pohádkovou atmosféru a zvala k bohaté fantazii dětí i dospělých. Jinovatka přišla potichu jako něžný host, který nechce rušit, jen se na chvíli dotknout světa svou krásou. V noci, když se krajina ponořila do klidného spánku, usedala na větve stromů drobnými polibky mrazu a kreslila na ně křehké ornamenty, jaké umí jen zima. Ráno pak stromy stály tiše a důstojně, jako kdyby je někdo oblékl do slavnostních šatů. Každý lístek, každý výhonek, každý tenký proutek byl ozdoben bílými krystalky, které se třpytily při prvním doteku slunečních paprsků. Světlo po nich klouzalo jako po skle a jinovatka se rozzářila tisícerými drobnými hvězdami, jako by se nebe v noci rozhodlo přestěhovat své souhvězdí dolů mezi stromy. Byla to krása křehká a pomíjivá. Stačil jemný vánek a ozdobné krajky se zachvěly, jako by strom tiše vydechl. A když se slunce zvedlo o něco výš, jinovatka se začala pomalu loučit. V takové chvíli měli lidé pocit, že příroda neumí jen žít, ale i snít. Zasněžené městečko vypadalo, jako by jej někdo opatrně uložil pod hebkou bílou peřinu. Sníh zakryl střechy domků, zapadl do škvír mezi dlažební kostky a proměnil obyčejné ulice v tiché něžné chodníčky. Lampy u cest svítily teplým světlem. Z komínů stoupal kouř, pomalý a měkký. Ve vzduchu bylo cítit něco hřejivého - směs dřeva, čaje a domova. V některých oknech se mihotala světýlka, v jiných tančily stíny, když si lidé uvnitř vyprávěli příběhy, které se naskytly jen v zimě.

Loukov mlčel, ale nebyl prázdný. Byl plný klidu. Jako kdyby se čas na chvíli zastavil a dovolil všem nadechnout se beze spěchu. A když někde v dálce zazvonil zvon nebo se ozval tlumený smích, znělo to

něžně jako ozvěna, která nechce rušit, jen připomenout, že i uprostřed zimy existuje teplo - v lidech, v světlech, v přítomnosti. A loukovští si v té chvíli uvědomovali, že některá místa jsou nejkrásnější právě tehdy, když jsou zahalená sněhem. To proto, že sníh umí měnit svět v pohádku

Tři Králové přišli do Loukova tiše jako jemné světlo uprostřed zimy. V mrazivém vzduchu zněla koleda měkce a hřejivě, jako by se do ulic vracel dávný příběh, jež lidé nosí v srdci už po staletí. Tři králové - v papírových korunách se zlatou hvězdou v čele putovali od domu k domu a nesli s sebou poselství naděje, dobroty a požehnání. Na dveřích křídou napsané **K † M † B** bylo jako drobná zimní pečeť, která šeptá: ***ať je tady doma klid, zdraví, láska a světlo.*** V ten okamžik se i obyčejné dveře proměnilo v práh malého zázraku, jako by se na chvíli otevřela cesta k něčemu čistému, starému a krásnému, co nás učí věřit, že dobro se vždycky umí vrátit.

A ten dlouho čekaný klid a naděje se vrátila i do prádelny. Pár dní po Třech královi mířil právě do prádelny poštmistr Čepička s nezvyklou, mléčně krémovou obálkou. Vypadala velmi úředně, nesla stopy dlouhé cesty přes oceán. Měla na sobě razítka a přepisy adresy, byla lehce pomačkaná. Nahoře vpravo byla nalepena americká známka s portrétem nějakého pána. Později pan řídící pradelně vysvětlil, že je to portrét George Washingtona, amerického prezidenta, který svůj úřad zastával dobře před 100 lety. Když potom v prádelně zkoumali, co znamená slovo PAID a STEAMSHIP napsané na obálce vysvětlil Čepička, že PAID značí již placenou zásilku a STEAMSHIP, že část cesty putovala parníkem. Třesoucíma rukama pradelna Ráchalová otevřela obálku s kulatou špičkou a pomalu vyndala list papíru. Její manžel seděl nervózně na svém vozíku u okna s dekou přes zmrzačené nohy. Prsty mu neklidně přejížděly po opěrce, jako by v nich bylo ukryté celé to napětí posledních měsíců. Hruď se mu zvedala krátce a těžce - ne bolestí, ale strachem, který neuměl, nebo spíše nechtěl pojmenovat. A

když jeho žena rozlepovala obálku, mlčel. Jen oči měl přikované k jejím rtům. Čekal na každé slovo, jako by na něm závisel celý svět.

Drazí rodiče,

píšu Vám zdaleka, až z Ameriky, a s každým tahem pera cítím, jak mne pálí stud i lítost. Odpusťte mi, prosím, že jsem odešel tak náhle a beze slova. Nechtěl jsem Vám působit bolest - a přece jsem ji způsobil nejvíce. Srdce mne tehdy přemohlo. Láska, kterou jsem si přál, zůstala nevyslyšena a mně se zdálo, že doma už nemohu zůstat, aniž bych se udusil smutkem. Nejednal jsem rozumně, vím to dnes. Chci, abyste věděli, že jsem živ a zdráv. Pracuji zde poctivě a nechybí mi chléb ani střecha nad hlavou. Jen ta vzpomínka na domov je těžká a tichá, zvláště večer. Neodsuzujte mne, prosím. Věřím, že jednou mi odpustíte a přijmete můj pozdrav tak, jak je míněn – s láskou a pokorou.

Váš syn Matěj, V Chicagu, léta Páně 1879

Pradlena četla tiše, jen její rty se lehounce pohybovaly, jako by každé slovo ochutnávala, než je pustí do světa. Papír se jí v prstech chvěl - ne zimou, ale tím, co v něm bylo ukryté. Matějův otec seděl naproti ní, zkamenělý a vevnitř se chvěl. Neptal se. Potichu čekal. Když Ráchalová dočetla poslední řádky, sklopila dopis do klína a na okamžik se na něj jen dívala. V očích měla lesk, který způsobily slzy. „Žije...“ zašeptala, „Je v pořádku.“ Matka si přitiskla dopis k srdci a oči se jí zalily slzami, které už nebyly hořké. Byly teplé, úlevné. Prsty válečného invalidy, svírající opěrku tak pevně, až mu klouby zbělely, se najednou uvolnily. Z ramen mu spadl neviditelný kámen, který tam nosil den co den. Hrdlo se mu stáhlo, ale tentokrát ne strachem - spíše tím zvláštním, nevyslovitelným úlevným pocitem, který přichází, když se člověk dozví něco dobrého. Zavřel oči. A poprvé po dlouhé době se mu dech

neroztřásl. Vyšel z něj tiše, pomalu... jako modlitba, kterou už ani nečekal, že bude vyslyšena. „*Díky Bohu,*“ vydechl nakonec chraplavě. A v té větě bylo všechno - radost, bolest, vina i láska, kterou neuměl dát synovi včas najevo. A rozplakal se také. Ten odvážný muž, co zažil hrůzu a utrpení ve válce, co vydržel i amputaci, plakal. Plakal úlevou, štěstím a radostí. Rozpřáhl náruč a podíval se na svou ženu. Pradlena přiskočila, posadila se manželovi na klín a pevně se objali. Dlouho se drželi v náručí, utírali jeden druhému slzy, přes které se začali usmívat. Nejdřív se ozvalo jen tiché vydechnutí, v jejich hrudích konečně povolil ten dlouhý uzel strachu. A pak to přišlo... nejprve v nízkém, chraplavém zvuku, který se otci vydral z hrdla. Byl to smích, co se zrodil z bolesti, trvající toliko dlouhých měsíců. Smích neobratný, rozechvělý, jako kdyby si na něj po takové době musel znovu vzpomenout. Matka se k němu přidala. Smáli se, protože syn žije. Smáli se, protože se svět nezlomil. Smáli se tak, jak se smějí jen lidé, kteří už téměř přestali doufat... a najednou jim Bůh vrátil dech.

Obrovská radost zaplavila celou prádelnu. Celá procesí lidí, zákaznic, výměnkářů chtěli vědět, kde že ten Matěj vlastně je. Co je to to Chicago? Chlapi v hospodě rokovali, předháněli se v informacích o tom Chicagu. Něco byla pravda něco domněnka. *Řeči ve smyslu já jsem slyšel, nebo jeden známý povídal, či můj kamarád tam byl,* nemohl pan řídící Jan Pořádník snést. Byl to vysoký, hubený muž s knírem tak přesným, jako by jej stříhal podle pravítka. Kabát měl zapnutý vždy až ke krku, boty vyleštěné a výraz přísný, ale ne zlomyslný. Takový, který nedovolí nepořádek ani ve třídě ani v lidských slovech. Vyzval sousedy: *„Jestli tady pan hospodský dovolí, pojďme se tu sejít v neděli odpoledne a já vám povím všechno o té Americe, o Chicagu.“* Ovace byly obrovské. *„No to je nápad! Kdo toho ví víc, než-li učitelскеj,“* shodli se štamgasti, a mrkli, co na to Bečka. Ten se v podstatě nebránil, sám se rád dozví něco nového, jen si mnul bradu a přemýšlel, že bude muset v sálku zatopit buď už v sobotu večer, nebo hodně brzy ráno v neděli, aby se to tam vytopilo, když je venku taková zima. *„A vezměte s sebou i svoje manželky a děti,“* nabádal chlapy v hospodě řídící Pořádník.

V hostinském sále bylo teplo a útulno. U stěn se leskly věšáky s těžkými kabáty, pod nimi se sušily čepice posypané sněhem a z rohu místnosti voněla petrolejová lampa, která stíny natahovala až ke stropu. Židle vrzaly, když si lidé hledali místo, a v tlumeném šepotu byla cítit zvědavost, obavy i touha slyšet něco z toho velikého světa, který ležel daleko za vodou. Na stole uprostřed sálu stála sklenice s vodou a vedle ní mapka Ameriky. Byla několikrát přeložená na ohybech, téměř bílá. Když pan řídící povstal, sál se pomalu utišil. „*Dnes budeme mluvit o Chicagu,*“ řekl. A v tom slově Chicago zaznělo něco drsného i slibného zároveň. „*Mnozí naši odtamtud píší... a mnozí se už nevrátili.*“ Pak tento muž oblečený v kabátě zapnutém jako vždy až ke krku, položil ruce na stůl, pomalu přešel pohledem po lidech a pak promluvil. „*Drazí sousedé,*“ začal klidným hlasem: „*Sešli jsme se dnes, abychom si pověděli o Chicagu. O městě, kam mnozí naši odešli hledat práci, či lepší živobytí. A také abychom si připomněli, že za tou velkou vodou nežijí jen cizinci... ale naši synové, bratři, manželé.*“ Na okamžik se odmlčel. V té pauze se ozvalo jen prasknutí v kamnech a tiché zakašlání někde vzadu. „*Nechci, aby dnešní beseda byla jen o penězích,*“ pokračoval řídící. „*Protože peníze člověku mohou koupit chléb... ale nevyléčí mu stesk po domově.*“ Potom se mírně narovnal jako když ve škole napomínal výrostky. „*A přece: kdo se vydá do světa bez rozumu, snadno tam zůstane bez cti i bez zdraví.*“ Jeho slova zněla přísně, ale v očích měl něco jiného - tichou lidskost, kterou si schovával jen pro chvíle, kdy ho nikdo z dětí neviděl. „*V Chicagu,*“ dodal: „*Je práce tvrdá. Továrny se nezastaví, jak je rok dlouhý. A kdo nemá sílu, ten se tam nadře do morku kostí. Ale kdo je pilný a drží se dobrého řádu, může obstát. Vždyť i naši čeští lidé tam zakládají spolky, scházejí se, zpívají, drží pohromadě.*“ Lidé pozorně poslouchali. Některé ženy svíraly ruce v klíně, jako by v nich držely vlastní obavy, a muži seděli mlčky s bradami opřenými o hůl, protože všechno, co přicházelo z Ameriky, bylo trochu jako sen - krásný i děsivý. „*Chicago je město práce,*“ pokračoval. „*Tam se člověk nezastaví ani na chvíli. Od rána do noci duní ulice, rachotí povozy a továrny. Železnice píská tak hlasitě, že vám i ve*

snu zní v uších. Kdo je silný, vydělá si. Ale kdo onemocní... ten je na tom bídě.“ Popisoval tovární haly plné kouře, kde se muži potili u strojů, co se nezastavily ani o nedělích, a ženy, které šily, třídily, myly, drhly, aby mohly poslat domů pár dolarů. Mluvil o jatkách a skladech, kde bylo věčně vlhko a chlad. Mluvil o páře a krvi, o dřině, která člověka držela při životě i drtila zároveň. „*Mnozí naši tam začínají úplně od nuly,*“ řekl. „*A přesto... člověk vidí, jak se dokážou zvednout. Jeden dělá v cihelně, druhý u dráhy, třetí v dílně. A když se drží spolu - když se sejdou v české hospodě, zazpívají si, pomodlí se, poví si česky - hned to není tak studené město.*“

V sále to šumělo. Někdo si utřel oči do rukávu, někdo jen tiše sevřel prsty, jako by si přál tam být a zároveň se toho bál. „*A víte, co je na tom nejhorší?*“ dodal řídící nakonec, hlas už měl měkčí. „*Že když si konečně člověk vydělá na chleba... začne mu chybět domov. Ta naše zem. Náš jazyk. A tvář matky, jak stojí u dveří.*“ Na okamžik bylo ticho tak hluboké, že bylo slyšet praskání kamínek. A přesto v tom tichu nebyl jen smutek. Byla v něm i naděje. Jako by si všichni v tu chvíli uvědomili, že za oceánem nejsou jen peníze a těžká práce - ale i živí lidé. Naši lidé. Synové. Bratři. A někde v koutě sálu mezi šálami a kabáty se poprvé ozval tichý šepot: „*Hlavně... aby byli v pořádku.*“ Řídící byl chytrý, chápavý muž, který vyčetl z mnoha dychtivě poslouchajících tváří, jak tohle všechno může vědět, vždyť mluví, jako by tam sám byl. „*Jak to vím?*“ usmál se řídící a pohládl si knírek. „*Mám v Americe bratra, napíše tak 3 až 4 listy za rok. Teď už je dobře zavedený, oženil se tam a má se s Pánem Bohem dobře.*“ Velký šumot se nesl sálem, tohle nikdo nevěděl. Řídící dostal místo ve škole asi před třemi lety, přistěhoval se někde ze středních Čech. Řídící učitel Jan Pořádník byl muž kolem čtyřicítky, starý mládenec, a přece to na něm nepůsobilo smutně. Jako by se už dávno rozhodl, že svůj život zasvětil řádu, škole a dětem, které mu denně procházely rukama jako neotesané dříví, jež je třeba trpělivě opracovat. Byl to člověk klidný, málokdy zvýšil hlas. Když napomínal, stačil mu pevný pohled a věta pronesená pomalu, srozumitelně - a bylo po nepleše. Všechno na něm mělo svůj pořádek:

knír měl vždy upravený, kabát zapnutý, boty čisté, a i jeho slova působila, jako by je předem srovnal do řady, než je pustil mezi lidi. Žil sám ve skromném bytě u školy, s knihami pečlivě uloženými v polici a s hodinami, které tikaly stejně vytrvale jako jeho zásady. Nebyl to muž velkých gest ani hlasitých radostí. Držel se pevně toho, čemu věřil, a nesnášel lež, lehkomyšlnost a zbytečnou surovost. Lidé o něm říkali, že je přísný. Ale ti, kteří se dívali pozorněji, věděli, že je především spravedlivý – a že pod tou přísností se skrývá tichá dobrota, která se nevnucuje, jen tiše stojí poblíž, když ji člověk nejvíc potřebuje. A jako by viděl, že popisem tvrdého života českých krajanů v Americe rozvířil obavy mnoha posluchačů, začal vyprávět o té tajemné často obávané zemi. Podle některých až tam, tam někde na konci světa trochu z jiného soudku.

„Chicago je město, které neleží u oceánu, a přesto v sobě má něco z přístavu - ruch, příchody a odchody, chuť dálky. Zeměpisně patří do státu Illinois, do široké roviny amerického vnitrozemí a rozkládá se na břehu velké vodní plochy, které se říká Michiganské jezero. To jezero není jako obyčejné jezero, jaká máme doma - působí spíše jako moře. Je širé, chladné, se vzdáleným obzorem a větry, které umí být nemilosrdné. Krajina kolem Chicaga je převážně rovná, otevřená, bez kopců a lesů jaké známe my Češi z domova. Široké pláně, pole a prerie se táhnou do dálky a město roste přímo z nich - jako kdyby bylo postavené na velkém stole země. Podloží je místy močálovité, půda vlhká a těžká, a proto se v okolí vyskytuje hodně bažin a mokřin, zvláště v nižších částech poblíž vody. Podnebí je drsné. Zimy jsou studené a větrné, často se sněhem a mrazem, který se zařezá do tváře, a léta horká a dusná. Vítr od jezera umí být tak silný, že tamní lidé říkají, že v Chicagu nefouká – v Chicagu vítr vládne. A především: Chicago je křižovatkou cest. Leží na místě, kde se setkává voda, železnice a obchod. Přes jezero a vodní cesty se vozí zboží dál a přes železnice se město spojuje s celou Amerikou. Právě tahle poloha z něj dělá místo, které přitahuje lidi z celého světa - i ty z dalekých Čech, kteří doufají, že

v té široké rovině a u obrovské vody najdou nový začátek,“ dokončil řídící svou geografickou část přednášky.

Nejprve bylo v sále ticho, potom se ozval tichý šepot, a nakonec se osmělil tu a tam nějaký posluchač vyslovit svou otázku: „To vypadá, jako by tam jen dřeli. To mohli zůstat doma a vyšlo by to nastejno. Zima jak v psírně, v létě vedro k zadušení, to mi je panečku lepší živobytí jen co je pravda.“ Ozývali se vzrušené hlasy. Řídící Pořádník se usmál, napil se vody z připravené sklenice, odkašlal si: „Chicago, jak ho popisuje můj bratr, je veliké město, co si umíme jen těžko představit. Tam se člověk nezastaví - ráno sotva vyjde slunce, už se všude ozývá rachot, kola vozů drncají po ulicích a továrny vydechují kouř, jako by ani nevěděly, co je to odpočinek. Práce je tu dost, ale je tvrdá. Někdy má prý pocit, že celé město je jedno veliké kladivo, které buší do země od rána do noci. Ale zmiňuje se, že nejsou v Chicagu jen těžké dny. I tady se najde radost, jen má jinou podobu než doma. Pro člověka, který přišel zdaleka a začíná od ničeho, je radostí už jen to, že má co jíst a kde složit hlavu. Když poprvé dostal výplatu, držel prý ty peníze v ruce tak pevně, jako by se bál, že se rozplynou. Nebyl to jen dolar - byl to důkaz, že se zde dá obstát. Nejvíce se však těší na neděli, píše v dopisech. Češi se scházejí v hospodách a ve spolcích, kde se mluví naší řečí, a to je balzám, který se nedá koupit za žádné peníze. V takové místnosti to voní kávou, čajem i pivem a když se ozve čeština, jako by na okamžik stál zase doma mezi svými. Někdy se zpívá. A jakmile zazní známá píseň, stesk se promění v něco měkkého - v krásnou vzpomínku. Zpíváme písně, které jsme znali už jako děti, a já si při tom často vybavím naši chalupu, dvůr i to, jak maminka zpívala u práce. V těch chvílích člověk zapomene, že je tak daleko a svět se zdá najednou menší. Často bývají i tance a zábavy. Ženy se smějí, muži se snaží být veselí, aby se nezbláznili od dřiny. Někdy se hraje i divadlo a když se lidé sejdou, drží při sobě. Pomáháme si navzájem. Když někdo onemocní, složíme se mu, když někdo přijde o práci, hledá se pro něj jiná. Člověk tu může být cizincem - ale mezi krajany není úplně sám. A pak jsou tu věci, které umí člověka ohromit. Ulice jsou široké a plné spěchu, v

obchodech je zboží, o jakém se doma ani nezdá. Když večer rozsvítí světla, celé město září, jako by hvězdy padaly na zem. Někdy dojdou až k veliké vodě - k Michiganskému jezeru. Vypadá skoro jako moře. Vítr od něj je ostrý a studený, ale když se člověk dívá do dálky, kde plují parníky, dojde mu, jak velký svět vlastně je.“ Takto tlumočil slova svého bratra pan řídící a v jeho tváři bylo vidět jisté pohnutí. „A přece, ať je to město jakkoli velké a jakkoli hlučné, nikdy mu nepřestane chybět domov. Ten se nedá nahradit. Člověk ho nosí v sobě - v řeči, v písních, v každé vzpomínce.“

Pak řídící odpovídal na různé otázky. Některé k tématu, některé úplně mimo mísu s nádechem pichlavosti a závisti. Hlavně v mysli nejednoho z mladíků bylo zaseto semínko touhy okusit to dobrodružství a vyzkoušet jiný život. V hostinském sále se obecenstvo pomalu utišilo. Lidé už neseděli jako při obyčejném povodění řečí, ale jako při něčem vážném, co patří do života stejně jako modlitba. Petrolejová lampa házela na stěny měkké stíny a kamna tiše praskala. Řídící učitel Jan Pořádník jako by vyčetl tu touhu z tváří některých mladíků vstal od stolu s mapou Ameriky. Nezvedal hlas, nemusel. Stačil jeho klid a zásadový způsob, jakým se díval na lidi. Sál se srovnal stejně jako lavice ve škole, když do třídy vstoupil on. „*Sousedé,*“ začal pomalu. „*Říká se: Amerika. A někomu se při tom rozsvítí oči, jinému sevře srdce. Ale jedno vám povím. Kdo odtud odejde za oceán, ten nejde jen za prací. Ten jde do úplně jiného života.*“ Přejel pohledem po tvářích a na okamžik se odmlčel. „*Ta cesta nezačíná v přístavu,*“ pokračoval. „*Začíná doma. U prahu. Ve chvíli, kdy člověk stojí ve světnici a ví, že se na ty zdi možná už nikdy nepodívá.*“ Řekl, jak odcházeli s uzlíkem nebo kufrem. Někdo měl peřinu svázanou provázkem, jiný jen kus chleba a prádlo v plátně. A loučení, dodal, bývalo krátké, protože kdyby se loučili dlouho, nikdo by nedokázal odjet. Ženy plakaly tiše, muži se dívali stranou a děti nechápaly, proč se dospělým třesou ruce. „*Potom,*“ vyprávěl dál Pořádník. „*Potom se jelo na železnici. Nejdřív do většího města, pak přes Německo. Nejčastěji do Hamburku nebo do Brém. A tam už začíná ten pravý svět ciziny - svět, kde vám nikdo*

nerozumí a vy nerozumíte nikomu.“ Vzpomněl na nádraží, na shon, na lidi s kufry a na úředníky, kteří něco volali a mávali papíry, jako by člověk byl jen další balík. Řekl, že kdo neuměl jazyk, držel se krajanů jako stébla, aby nezmizel v té řece cizích tváří. „A pak,“ dodal tišeji. „Pak přijde loď. Veliká jako dům. Člověk ji vidí a v tu chvíli mu dojde, že už není cesty zpět.“ Popsal, jak většina našich lidí necestovala v žádném pohodlí. Šli do nejlevnějšího podpalubí, kde byly palandy natlačené vedle sebe, vzduch byl těžký a noc dlouhá. Moře s lodí houपालo tak, až se člověku zdálo, že svět ztratil pevnou půdu. Někteří zvraceli celé dny, jiní jen seděli s očima upřenýma do prázdna a drželi se modlitby.

„*Ta plavba,*“ řekl Pořádník, „*trvá i deset, dvanáct, čtrnáct dnů. A kdo si myslí, že za tu dobu člověk nemá na co myslet, ten se mýlí. V noci se všechno ztiší, a právě tehdy se domov ozve nejhlasitěji.*“ V sále někdo polkl. Ženy seděly se sepjatýma rukama, jako by se jim v té chvíli vybavily tváře synů. „*Když se konečně ukáže země,*“ pokračoval, „*člověk má pocit, že se narodil podruhé. Většinou se připlouvá do New Yorku. Jenže tím to nekončí. Odtud se jede vlakem dál do vnitrozemí. Do Chicaga, Nebrasky, Iowu... tam, kde je práce, půda a naděje.*“ Pořádník se narovnal. Jeho hlas byl stále klidný, ale tvrdý jako pravda sama. „*A kdo se ptá, kolik to stojí... tak vám povím i to. Lodní lístek stojí mnoho. Dvacet dolarů, třicet... někdy i víc. A k tomu cesta vlakem, jídlo, noclehy. Celá ta pouť vyjde tak draho, že obyčejný člověk na ni někdy prodá kus pole, půjčí si nebo čeká, až mu někdo z Ameriky pošle peníze.*“ Zavládlo ticho. Všichni najednou viděli tu cestu jasněji než předtím. Už to nebylo jen slovo „Amerika“. Byla to dlouhá drsná cesta, kde se naděje mísila se strachem. „A proto,“ uzavřel Pořádník a jeho pohled na okamžik změkkl, „*má každá zpráva z Ameriky cenu větší než peníze. Protože když přijde, člověk ví, že ten, kdo odešel, ještě dýchá. A to je někdy ta největší výhra.*“ A pak se v sále znovu ozvalo prasknutí kamínek. V sále zůstalo ticho, které mělo váhu. Ne takové to nepříjemné, kdy se lidé nudí, ale ticho, v němž se každý dívá dovnitř sebe a najednou v hrudi slyší vlastní myšlenky hlasitěji než kamna. Řídící Pořádník si sedl zpátky, složil ruce do klína a klidně čekal.

Nevyžadoval potlesk ani slova. Věděl, že některé věci se nedají hned přerušit řečí.

A přece se po chvíli někdo ozval. Nejdřív to bylo jen nepatrné zaskřípění židle. Pak šustnutí sukně. Nakonec tichý hlas ženy z třetí řady: „*Pane řídící...*,” zašeptala. Všichni se otočili. Byla to Ráchalovic matka, co spoustu měsíců chodila se sklopenýma očima, a teprve před pár dny se dozvěděla, že ta Amerika jí odnesla nejstaršího syna. Jindy ta výřečná rozšafná ženská, která si v životě věděla rady, živila sebe, nemocného muže i děti, pomáhala nejpotřebnějším a měla síly na rozdávání, mluvila tiše, bolestně. V rukou žmoulala kraj šátku, až jí zbělely prsty. „*A když tam člověk přijede...*,” začala nejistě, „*pozná vůbec někoho? Nezůstane úplně sám?*“ V tu chvíli se několik žen skoro neznatelně zachvělo, jako kdyby ta otázka nebyla jen její, ale všech matek v sále. Pořádník se na ni podíval pozorně, ne tvrdě, ale tak, jak se dívá člověk, který se nebojí bolesti druhých, když podobnou bolest zažil také. „*Zůstane sám, když nemá nikoho,*“ odpověděl klidně. „*Ale naši lidé se tam drží pohromadě. Zakládají spolky, scházejí se, zpívají, pomáhají si. To je to jediné, co je může udržet... aby neztratili řeč a neztratili sami sebe.*“

Někdo vzadu tiše přikývl. A potom se ozval mužský hlas. Chraplavý přidušený. Všichni jej poznali - byl to Ráchal, ten invalidní otec, který od té doby, co přišel o nohy, sedával nejčastěji u okna. Dnes ho na besedu přivezli na vozíku zabaleného v dece s třesoucíma rukama položenýma na klíně. „*Řekněte mi...*,” promluvil pomalu. „*Řekněte mi pravdu, pane řídící.*“ Polkl, jako by se mu v hrdle zaseklo cosi tvrdého. „*Když tam člověk dře jak mezek... stojí to za to?*“ Ta otázka se do sálu zakousla. Někteří muži sklopili oči. Ženy se přitiskly k sobě, jako kdyby už dopředu tušily odpověď, která může bolet. Pořádník nevzhlédl k nebi ani nepokrčil rameny. Neuhnul. „*Stojí,*“ řekl tichým hlasem, „*když člověk nemá doma z čeho žít. Stojí, když chce, aby jeho děti nemusely žebrať. Ale ne, nestojí to za to, když si někdo myslí, že Amerika je zlatá zem, kde se peníze válejí po zemi. Tam se za vše*

platí - a nejvíc lidským zdravím. Ale Váš syn neodešel do Ameriky za výdělkem, že?" V sále to zahučelo, ale jen jako dech. Ráchal se kousl do rtu. Oči mu ztvrdly, jak se snažil nepustit ven slzy. Jenže oči někdy nedají na mužskou hrdost. „*Můj...*“ vydechl. „*Můj kluk...*“ A dál už to nedořekl. Jeho žena vedle něj dosud mlčící, položila ruku na jeho předloktí - ne jako útěchu, ale jako kotvu, aby se v té chvíli úplně nezlomil. Pořádník se lehce naklonil dopředu. „*Žije,*“ řekl tišeji, skoro jen pro ně. „*To už víte. A jestli Bůh dá, přijde i zpráva, jak se mu daří. Naděje. Malá, nejistá, ale živá, umírá poslední*“. A pak se ozval hlas mladšího muže u dveří. „*Naši příbuzní ze sousední vsi,*“ řekl, „*poslali z Chicaga už druhý list. Prý tam mají český spolek... a hospodu, kde se mluví česky. A že kdo je pracovitý, může se postavit na nohy.*“ „*A taky,*“ přidala se jiná žena, „*že tam prý zpívají...*“ „*Ano,*“ kývl Pořádník. „*Zpívají, protože když člověk zpívá svou píseň, aspoň na chvíli nezapomene, odkud je.*“ A sál byl najednou plný zvláštního tepla. Ne proto, že by se změnil svět. Ale proto, že se v něm lidé na chvíli setkali ve stejné bolesti i stejné naději. A právě v tom bylo nejvíc lidského světla.

Beseda skončila pomalu, tak jak skončí něco, co se nedá utnout jedním slovem. Neozvalo se žádné hlasité „tak dost“. Žádné smíchy ani hlučné rozcházení. Jen řídící Pořádník ještě jednou poděkoval krátce věcně a lidé začali vstávat, jako by se jim nechtělo opustit teplo místnosti. Nejen to od kamen, ale i to, které se na chvíli rozhostilo mezi nimi. Celý Loukov cítil s Ráchalovými, když se o Matějovi nic nevědělo. Ještě živě měly matky a ženy v paměti rukování svých synů a mužů do války. Doteď se občas zachvěly hrůzou z přestálého strachu s tichou modlitbou Pane nedopuť. Jak se bály o své drahé. Viděly v mysli doposud, jako by to bylo včera, ten čas po bitvě u Hradce Králové, kdy se kraj změnil k nepoznání. Ještě včera lidé chodili po polích a starali se o dobytek a ze dne na den vzduch páchl kouřem a střelným prachem a po cestách se táhly nekonečné řady vozů. Do vesnic začali svážet raněné. Ne do nemocnic, těch bylo málo - ale do škol, hostinců a kostelů. Na slámě leželi muži v roztrhaných uniformách. Někteří

sténali, jiní už jen hleděli do stropu, jako by se jim duše zatoulala někam daleko od těla. Ženy trhaly prostěradla na pruhy, nosily vodu a polévku, ale přitom jim ruce chvěly strachem: *není tu i náš?* A byl.

Jednoho večera přivedli mezi ostatní i českého vojáka. Měl oči přivřené, rty popraskané a hlínu ve vlasech. Nikdo nevěděl jeho jméno, jen to, že mluví stejně. Když mu matka jednoho dítěte podala hrnek, zachrptěl: „*Děkuju...*“ a na chvíli se zdálo, že se v místnosti rozsvítilo. Dokud člověk mluví rodnou řečí, ještě úplně nezmizel. V chalupách mezitím lidé počítali dny. Chléb ubýval, komory se vyprázdnily, vojsko si bralo, co potřebovalo. Nejvíc ubývala naděje. V každém domě se čekalo na návrat syna, manžela, bratra. Někdo se vrátil s berlí, někdo s jizvou, někdo vůbec. A ti, kteří přišli domů živí, nebyli už stejní. Sedávali u stolu a mlčeli. Na otázky odpovídali krátce, jako by se báli, že když řeknou víc, vrátí se jim do očí znovu to pole u Hradce - plné křiku, krve a ztracených mladých životů. A podobnou hrůzu ty dobré české matky cítily i z té Ameriky. Připomínala jim odloučení, nejistotu a nikdy nekončící strach o životy svých blízkých. Takto smýšlely obyčejné ženy, které nebyly dál než v sousedním městě na pouti. Všechno, co je vytrhovalo z jejich jistoty všedních dnů, v tomto případě ta Amerika, jim přinášelo jen strach a hrůzu.

Židle znovu zavržaly a kabáty na věšácích se pohnuly, když si je lidé brali zpátky na ramena. Zasunuté ruce do rukávů, šály utažené kolem krku, čepice stažené do čela. Každý se ještě chvíli zdržel u souseda - jako by se těžko odcházelo s vědomím, že venku je tma a uvnitř každého člověka zůstaly otázky, na které ani Pořádník nedokázal dát jistou odpověď. Dveře se otevřely a do sálu vklouzl mrazivý dech noci. Na prahu se zvedl vítr a přinesl s sebou jemné sněžení, které se ve světle petrolejek třpytilo. Ráchala vyvezli pomalu. Kola vozíku tiše skřípala. Na klíně měl stále deku, ale mráz se mu přesto vkrádal do pahýlů nohou. Jeho žena šla vedle něj. Nic neříkala, jen mu občas upravila šál u krku nebo mu přikryla ramena, jako když matka přikrývá dítě. A v tom doteku bylo všechno, co nedokázala vyslovit. Za nimi se

lidé rozcházeli do tmy. Ráchal se díval před sebe, ale přitom viděl úplně něco jiného. Viděl syna. „*Dokud nevíte opak...tak se mu daří dobře.*“ Ta věta mu zůstala v hlavě jako modlitba. Když dojeli domů, oheň v kamnech pomalu dohořival. Žena mu pomohla přes práh a v předsíni se zastavila. Všechno bylo tak obyčejné - kabát na hřebíku, lavice pod oknem, ticho světlice. Ráchal cítil, že dnes se přece jen něco změnilo. Už to nebyla jen prázdná bolest čekání. Byla to bolest, do které se vloudila naděje. Nesl si ji opatrně v sobě, jako kdyby v dlaních strážil malý plamínek, pro který by udělal cokoli, aby mu cestou nezhasl.

Ze světa zajímavostí

Dobré zprávy roku 2025

Byl pro Vás rok 2025 náročný? Možná. Ale také byl plný dobra a naděje. Nemáte ten dojem? Přečtěte si pár důvodů, proč tak špatný zase nebyl.

Moře ožívá. Do Severního moře se po letech vracejí plejtváci malí, lahvovci, šedí tuleni i spousty mláďat, což je známka toho, že ekosystém znovu sílí. Díky přísnější ochraně a omezení rybolovu mají zvířata víc potravy – a mluví se dokonce o návratu ikonického modroploutvého tuňáka.

Konec migrénám. Nový lék Atogepant zabírá na migrénu hned od prvního dne a funguje jako prevence do budoucna, což je pro pacienty skvělá zpráva. Tři studie ukázaly, že lidem po něm rychle ubývá bolestivých dnů.

Chytrá diagnostika. Čeští vědci spouštějí projekt BRAINSCAPE, který má umět odhalit změny v mozku u schizofrenie z kapky krve, a podle zornice dokonce předpovědět zhoršení stavu. Pokud se to podaří, půjde o velký průlom v oboru, kde se dodnes spoléhá hlavně na rozhovor s psychiatrem.

Keltský poklad. Archeologové našli na Plzeňsku stovky keltských mincí, sekané zlato i vzácné šperky, a to vše na místě, kde se žádné keltské centrum vůbec nečekalo. Lokalita je výjimečná tím, že zůstala utajená, obsahuje unikátní ražby a vědci teď zkoumají, zda se mince dokonce nerazily z místního zlata.

Naděje pro Aral. Kazachstán dál oživuje Severní Aralské moře – vrací se ryby, roste úlovek a voda znovu živí původní deltu Syrdarji. Země ale

volá po větší spolupráci, protože bez pomoci okolních států zůstane zbytek vyschlého Aralu jen pouští.

Vlci v Moravském krasu. Moravský kras bylo poslední místo v Česku, kde se vlci pohybovali jen výjimečně. Ochránci teď ale mají potvrzené záznamy, že se tam vlci usadili natrvalo. Podle zoologů jsou v akci hlavně v noci a loví přemnoženou zvěř, takže riziko pro hospodářská zvířata je minimální.

Ozonová vrstva se obnovuje. Nová studie MIT poprvé s velkou jistotou ukazuje, že ozonová díra nad Antarktidou se zaceluje hlavně díky tomu, že svět omezil používání látek ničících ozon. Satelitní měření nesou jasný „otisk“ lidského úsilí a vědci věří, že kolem roku 2035 mohou přijít roky, kdy bude ozonová vrstva úplně celistvá.

Jaguáři v Mexiku. Populace jaguárů v Mexiku výrazně narůstá díky ochranným programům, což je zásadní úspěch pro biodiverzitu a ochranu ohrožených druhů.

Bobři ušetřili miliony. Bobři v Brdech vytvořili během pár let rozsáhlý mokřad, který zadržuje vodu, čistí ji a prospívá chráněným druhům – a navíc tím státu ušetřili asi třicet milionů korun za plánovanou revitalizaci. Díky jejich hrázím se krajina přirozeně obnovuje, vznikají tůň pro obojživelníky a voda v území zůstává déle i během sucha.

Český objev. Český speleolog Marek Audy objevil na hranici Albánie a Řecka největší podzemní termální jezero na světě, které jeho tým detailně zmapoval. Nález je vědeckým průlomem – otevírá nové cesty k poznání podzemních ekosystémů a ukazuje, jak mohou náhoda i vytrvalý průzkum vést k výjimečným objevům.

Slibná léčba rakoviny prsu. Nová látka dokázala u myši během jediné dávky úplně zničit nádory rakoviny prsu, a přitom způsobila jen

minimální nežádoucí účinky. Pokud se výzkum potvrdí i u lidí, mohl by lék nahradit roky vyčerpávající hormonální léčby a změnit celou péči o pacientky.

Mizející obaly. Vědci z Mendelovy univerzity vyvíjejí bio folie z přírodních látek, které se v půdě rozloží během pár týdnů, a ještě uvolní živiny pro rostliny. Materiál je lehce vyrobitelný, tvarově variabilní a má šanci nahradit část běžných plastů v zemědělství, obalech i farmacii.

Zázrak v IKEM. Lékaři z IKEM zachránili život pětileté holčičce s akutním selháním jater – během hodin jí transplantovali část jater od jejího strýce, a ta s ní teď může dál růst. Šlo o mimořádně náročnou operaci u tak malého dítěte, ale miminko se po zákroku úspěšně zotavuje.

Poklad z vetešnictví. Američanka koupila v second handu za čtyři dolary vázu, která se ukázala být skutečným mayským artefaktem starým až 1800 let – a poté ji vrátila zpět do Mexika. Nález se vrátí do Národního muzea antropologie v Mexico City, kde doplní sbírku kulturních pokladů.

Titanové srdce. Australan v kritickém stavu přežil rekordních sto dní díky umělému titanovému srdci, se kterým dokonce odešel z nemocnice domů, než se našel dárce. Lékaři to označují za průlom – zařízení by jednou mohlo sloužit jako dlouhodobé řešení pro pacienty se selháním srdce.

Energie z rotace Země. Fyzici popsali zařízení, které dokázalo vyrobit malé napětí pouze díky tomu, že Země rotuje ve vlastním magnetickém poli – jde o jev, o němž se vědci přeli už od dob Faradayových. Výsledek je zatím slabý, ale pokud by ho další týmy

potvrdily a technologie se podařila zvětšit, mohla by jednou nabídnout nový bezemisní zdroj energie.

Znovu na nohou. Japonským vědcům se podařilo něco nevídaného – ochrnutý muž po poranění páteře znovu stojí a učí se chodit poté, co dostal jedinou injekci přeprogramovaných kmenových buněk. První výsledky ukazují, že tato metoda by mohla až u poloviny pacientů obnovit hybnost, což přináší obrovskou naději milionům lidí s poraněnou míchou.

Tričko proti mikropsánku. Liberečtí vědci vyvíjejí chytré tričko se senzory dechu, které dokáže včas odhalit únavu řidiče a spustit alarm, než dojde k mikropsánku. Únava stojí až za pětinou nehod, a tak může podobná technologie výrazně pomoci bezpečnějším cestám.

Konec kácení. Norsko jako první země na světě úplně zastavilo plošné kácení lesů a zavázalo se, že palmový olej, sóju, hovězí i dřevo bude nakupovat tak, aby to nezpůsobovalo ničení přírody. Jde o obrovský krok proti odlesňování – a navazuje na dlouhodobé norské kroky, jako byla miliardová podpora pro ochranu Amazonie či plán omezit prodej aut na benzin do roku 2025.

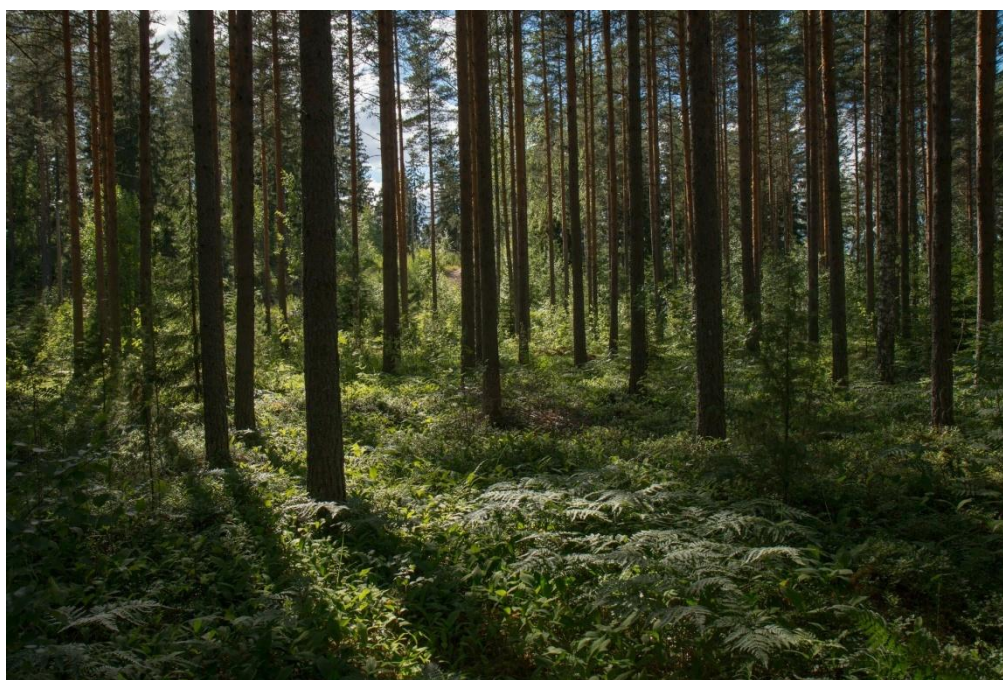
Sovám se daří. V Jeseníkách se při jarním monitoringu podařilo potvrdit výskyt pěti z šesti místních druhů sov, včetně kriticky ohroženého puštíka bělavého. Dobrovolníci i ochranáři hlásí mimořádně úspěšný rok, který ukazuje, že sovám se v chráněné oblasti daří.

Češi přepisují učebnice. Čeští vědci objevili dosud neznámou fázi hmoty – při přechodu kapaliny z nekovového do kovového stavu se systém ultrarychle přepíná mezi oběma formami, aniž by v jedné z nich zůstal. Pokud se tento jev podaří experimentálně potvrdit, půjde o nový fyzikální objev, který doplní učebnice fyziky či chemie.

Naděje pro mořské tvory. Mexický Senát jednomyslně schválil změnu zákona, která má zakázat používání delfínů, kosatek či lachtanů v zábavních show a dalších formách komerčního zjetí. Pokud návrh projde i dolní komorou, výrazně posílí ochranu volně žijících živočichů a ukončí vykořisťování mořských savců pro zábavu. Teď to samé v dalších zemích!

Město plné divů. Studentka Věra Kafková při mapování olomoucké městské flóry našla neuvěřitelných devatenáct druhů rostlin dosud v Česku nezaznamenaných, což je výkon, na který botanici často čekají celý život. Za svůj mimořádný objev i pečlivé dvouleté mapování získala Cenu Víta Grulichy a ukázala, jak rychle se městská příroda mění.

Záchrana stromů. Ukrajinský student Valentyn Frechka vyvinul technologii, která umožňuje vyrábět papír ze spadaného listí – spotřebuje mnohem méně vody, šetří emise, a hlavně nevyžaduje kácení stromů. Jeho firma RE-leaf Paper už vyrábí tašky i obaly a ukazuje, že i odpad z ulic může nahradit dřevo v papírenském průmyslu.

Rozhovor

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představili pracovníky našeho domova, se kterými se denně setkáváte. V dalším rozhovoru se nám představí **naše milá a krásná zdravotní sestřička:**

Michaela Polová

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Dobrý den, jmenuji se Míša Polová. Je mi 58 let. Narodila jsem se ve Velkém Meziříčí. S manželem bydlíme v Dolních Borech v rodinném domě. Máme dvě děti a čtyři vnoučata.

Studovala jsem gymnázium a SZŠ - obor zdravotní sestra. Pracovala jsem jako záchranářka u Zdravotnické záchranné služby Kraje Vysočina celých 20 roků. Jako zdravotní sestra jsem 5 let pracovala v ordinaci lékaře pro děti a dorost, poté v Psychiatrické nemocnici Jihlava a v Nemocnici Mostiště.

Co jste věděla o našem domově, než jste se stala jeho součástí?

Že je tady hezky.

Co se Vám na práci v domově líbí?

Její smysluplnost a kontakt s lidmi.

Co ráda děláte ve volném čase?

Čtu.

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Do lázní a nechala se hýčkat.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Slunce, kniha, válení se v trávě.

Co byste si nejvíce přála?

Klid.

KVÍZ:

Nejoblíbenější jídlo – Smažený květák, brambory

Nejoblíbenější barva – bílá, černá

Nejoblíbenější roční období – léto

Nejhezčí dovolená – kdekoli, kde je hezky

Nejoblíbenější květina – růže

Nejoblíbenější film – Rodinné trampoty oficiála Tříšky

Nejoblíbenější místo v domově – zahrada

Vtipy

Tak nevím, podle faktury za elektřinu mám doma urychlovač částic. Podle faktury za plyn bydlím na Aljašce. Podle faktury za vodu mám vlastním koupaliště a podle platu jsem nezaměstnaná.

Večer doma s malými dětmi je stejný jako večer v baru. Všichni řvou, všechno lepí, pořád dokola hraje stejná hudba a občas se někdo pozvrací.

Včera večer mě honila mlsná na něco nezdravého a tučného. Pak mi došlo, že jediná taková věc v celém bytě jsem já...

Maminko, to je ale krásné dítě, úplně celý tatínek.
No právě, byla bych raději, kdyby se podobalo manželovi.

Rozhovor páru, který šel na rande naslepo po půl hodině konverzace.:

Žena: A máš třeba nějakou zvláštní úchylku? Ničemu se nebráním.

Muž: No, zalepil bych ti ústa páskou.

Žena: To zní dobře, jdeš na to zostra. A dál?

Muž: To je všechno.

Žán, podal mi pušku, jdeme na ryby.

A nebylo by lepší vzít prut?

Žán, nebláznil, rybáři vyhrožovat prutem se nedá.

Z kuchyně

Čokoládové figurky

Nevíte si rady, co si počít se zbylými čokoládovými ozdobami a figurkami? Neschovávejte je k přípravě čokoládové polevy na velikonoční perníčky. Následující článek nás inspiruje, jak je bez plýtvání zpracovat.

Co se zbytky čokolády

Máme několik možností.

- Jednou a nejjednodušší z nich je nalámat figurky do ranní obilné kaše.
- Také můžeme s čokoládovými úlomky upéct třeba bábovku nebo je rozpustit na polevu. K takové polevě bychom měli přidat práškové kakao a trochu horké smetany, protože figurky jsou většinou mléčné a poleva by neměla hezkou barvu a byla by tuhá.
- V neposlední řadě můžeme z figurek uvařit teplý nápoj s marshmallow nebo klasiku jakou je nezapomenutelná Studentskou pečeť.

1) Čokoládová bomba

Čokoládová bomba je název, který toho moc neprozradí. Jedná se o čokoládové kuličky naplněné marshmallow a kakaem, které se vkládají do hrnku a zalévají horkým mlékem. Po rozpuštění povrchu kuličky se objeví marshmallow plovoucí na hladině spolu s kakaem, které jednoduše promícháme.

Příprava:

K vyhotovení libovolného počtu čokobomb potřebujeme duté a nejlépe kulaté čokoládové ozdoby z vánočního stromečku, mini marshmallow, cukr a kakao.

1. Kulaté ozdoby na stromeček rozbalíme a velmi opatrně rozpulíme. K tomu může pomoci nahřátý ostrý nůž.

2. Poté naplníme jednu polovinu marshmallow a kakaem - využít však můžeme i jiné dobroty, například drobné pečičky různých druhů čokolád (*mléčné, bílé, ruby...*).
3. Nyní je potřeba čokobomby zkompletovat. Použijeme opět nahřátý široký nůž (*na mazání krémů*), případně talíř nahřátý v mikrovlnce či troubě. Stačí hranou (*budoucím spojem*) prázdné poloviny ozdoby několikrát přejet po talíři, aby se čokoláda začala rozpouštět. V ten moment spoje přimáčkeme k sobě.
4. Následně můžeme spojem na čokoládové bombě několikrát obkroužit po talíři, aby se spoj zacelil, byl dokonale hladký a téměř neviditelný.
5. Hotové čokobomby necháme chvíli odpočinout a zaschnout, poté je můžeme zabalit do celofánových sáčků nebo do ozdobných krabiček a použít jako dárky.
6. A jak čokobomby použít? Stačí jednu vložit do hrnku a zalít horkým mlékem. To naruší čokoládový obal a v mléku se objeví její obsah. Pak už jen stačí zamíchat a užít si svůj kouzelný nápoj.

Tip 1: Pokud nemáte k dispozici čokoládové ozdoby na vánoční stromeček, můžete si vyrobit vlastní, a to odlitím čokolády do půlkulatých silikonových forem.

Tip 2: Máte-li raději sladší nápoje, namísto kakaa použijte Granko.

2) Studentskou pečet'

Další z možností je vyrobit domácí čokoládu ve stylu oblíbené Studentské pečeti.

Figurky rozpustíme v misce ve vodní lázni, přidáme trochu másla, práškové kakao, nasekané oříšky nebo slunečnicová semínka, drobně nakrájené želé nebo pěnové bonbony, nasekané rozinky, brusinky nebo jiné sušené případně kandované ovoce, můžeme přidat i ovoce sušené mrazem.

Promíchanou hmotu lijeme po lžičkách do olejem vymazaných kovových nebo silikonových formiček na cukroví. Po ztuhnutí vyklopíme.

Také můžeme hmotu nalít v asi centimetrové vrstvě na plochu vyloženou papírem na pečení nebo alobalem, který předem lehce potřeme olejem. Po ztuhnutí rozlámeme nebo napůl ztuhlé rozkrájíme na čtverečky.

PŘEJEME DOBROU CHUŤ!

Luštění

1) Přiradte k sobě známé dvojice.

1. Adam	a) Ábel
2. Ája	b) Eva
3. Bob	c) Bivoj
4. Bolek	d) Bobek
5. Břetislav	e) Božena
6. Caesar	f) Fík
7. Cyril	g) Hele
8. Hamlet	h) Hurvínek
9. Jeníček	ch) Jitka
10. Jů	i) Julie
11. Kain	j) Kleopatra
12. Kazi	k) Lolek
13. Křemílek	l) Manka
14. Libuše	m) Mařenka
15. Mach	n) Mat
16. Mája	o) Metoděj
17. Odysseus	p) Ofélie
18. Oldřich	q) Pénélopé
19. Pat	r) Přemysl
20. Romeo	s) Šebestová
21. Rumcajs	t) Špagetka
22. Spejbl	u) Vilík
23. Štaflík	v) Vochomůrka

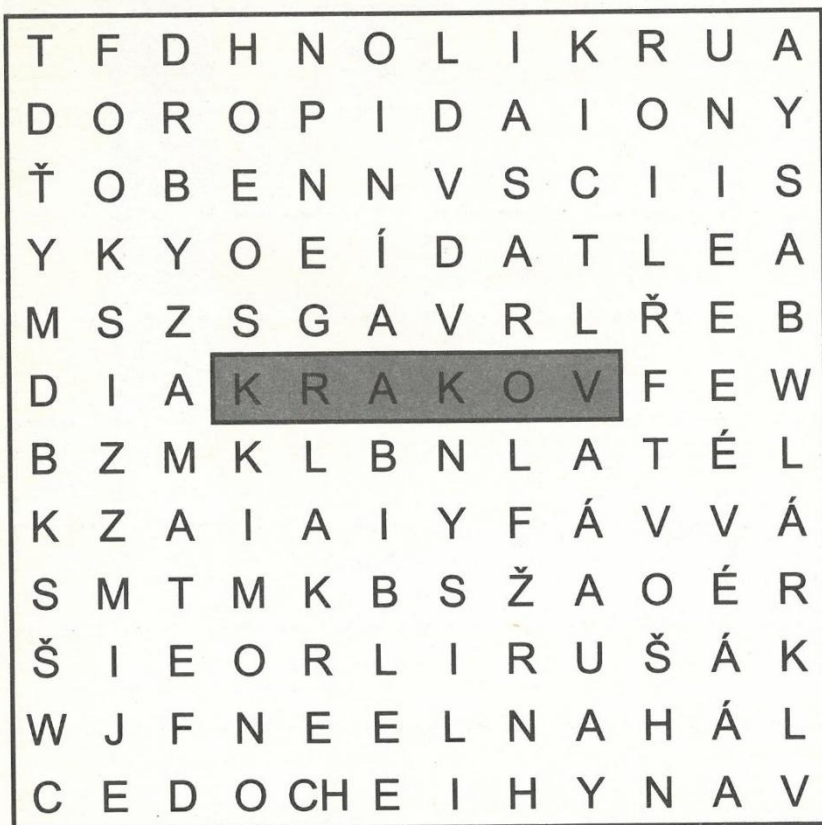
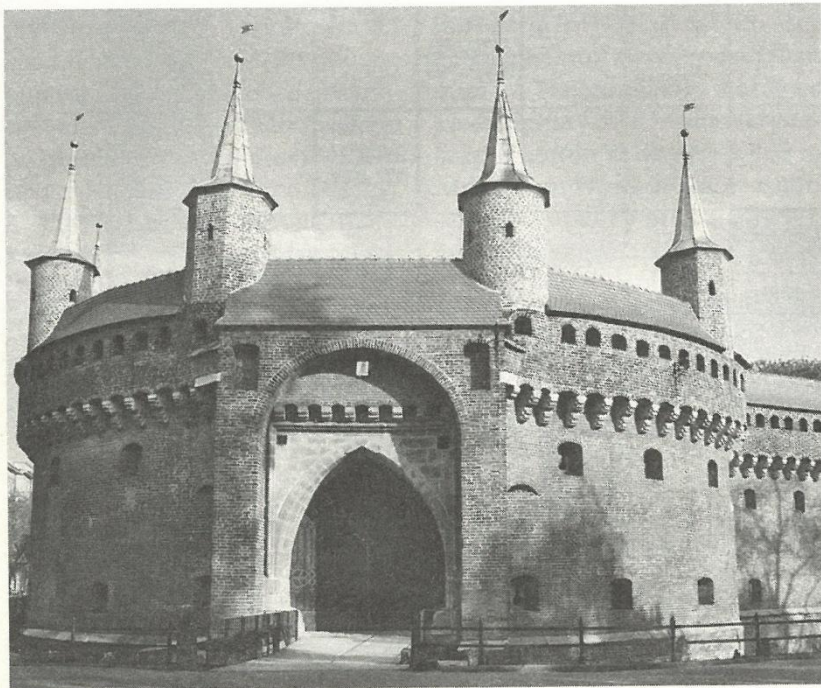
2) Doplněte tajenky z osmisměrky a křížovky do textu

KRAKOV, Polsko

■ Centru Krakova, někdejšímu hlavnímu městu polského království, dominuje ... (osmisměrka) s mohutnými hradbami, který stojí na kopci nad řekou Vislou. Původní gotický hrad byl počátkem 16. století přesta-

věn na okázalý královský zámek v renesančním slohu, později získal barokní podobu. Kromě zámku stojí na Wawelském pahorku gotická katedrála sv. Václava a Stanislava postavená ve 14. století. V interiéru,

bohatě vyzdobeném cennými uměleckými díly, ... (tajenka) i další významné osobnosti. Severně od Wawelu se rozkládá historické centrum Krakova, které si od 13. století uchovalo ráz středověkého obchodního města. Jeho střed tvoří Hlavní rynek, největší trhové náměstí střední Evropy, obklopený množstvím měšťanských domů, paláců a kostelů se zajímavými exteriéry a interiéry. Uprostřed náměstí stojí Sukiennice – pozoruhodná budova s gotickými základy a renesančními úpravami, postavená ve 14. století pro potřeby obchodníků se sukнем. V blízkosti náměstí se nacházejí objekty 600 let staré Jagellonské univerzity, jejíž jádro tvoří Collegium Maius z 15. století. Z opevnění města ze 14. století se zachovaly tři bašty, část hradeb a Floriánská brána. Jižně od Wawelu leží Kazimierz, kdysi samostatné město založené Kazimírem III. Z někdejšího židovského města se zde dochovaly starobylé synagogy, z nichž nejceněnější je stará synagoga z 15. století.

OSMISMĚRKA

ALIT	LISY
BASY	LVOUNI
BIBLE	MIMIK
BIZONI	NAHÁ
DATLE	NEBOŤ
DNES	NEGR
DRBY	ODSTŘEL
ETÁŽ	OFIS
FLAVIN	ORLI
FLORA	POROD
FREE	SILK
HAŠÉ	ŠMAK
CHODEC	TOBOGAN
IONY	UNIE
KASY	UŠÁK
KILO	VANY
KIMONO	VARLE
KMEN	VÁŠA
KRÁL	VÍNO
KRTINA	VŘES
LACLE	ZISK
LÉTA	ZMIJE

ATI, GRIFFE, ILO, MOB, NUTZ, SATIE, XT	OZNAČENÍ CITLIVOSTI FILMŮ	ROSOL	TU MÁTE	FRANCOUZSKÝ DRÁP		INIC. REŽ. ZEMANA	DOMÁCKY CEDRIK	SLOVENSKÝ KRAJ	ODCIZIT	2. DÍL TAJENKY	STARÉ ZÁJMENO
ZLOČINECKÁ BANDA					ZRNO JEČMENE						
MLÁDENEC (NÁŘEČ.)					MINERÁL DOMÁCKY ELIŠKA						
FRANCOUZSKÝ SKLADATEL						JM. HER. CHADIMOVÉ BIOKATALYZÁTOR					
KARETNÍ BARVA							VÁM PATŘÍCÍ SIBIŘSKÝ KOZOROH				ČADSKÉ SÍDLO
	MEZ. KAMION. DOPRAVA	JIHOAMERICKÁ ŘEKA	SNÍLEK 1. DÍL TAJENKY								
PATŘÍCÍ MNĚ					PŘEDLOŽKA NEOSOBNĚ			TNOUT JE MOŽNO			
ZÁKRSEK (ŘÍDCE)					CYKLUS (ZAST.) OZN. LET. HOR. VOLTY				INIC. HER. ISSOVÉ KONĚ (BÁSN.)		
ANALYTICKÉ ČIDLO							OKO (BÁSN.) MEZ. KÓD NORFOLKU				CIZÍ MĚNA
	ČESKÝ ARCHITEKT ANGLICKÝ DAV					DAREBÁK TEXTILNÍ PLODINA					
TŘÁSŇOVÝ SMETÁK					LESNÍ SKŘÍTEK ŘÍMSKÝCH 1502			PERUÁNSKÉ SÍDLO OSIČKA			
OTÁZKA 6. PÁDU						ZKR. PRO EKOLOGICKÝ KÉŽ			INIC. REŽ. LIPSKÉHO ORVAT		
MUŽSKÉ JMÉNO								NOČNÍ PTÁK BELGICKÝ ZPĚVÁK			
	SPOJOVACÍ ZÁKOP	KONEČNÍK OBLNINA					ÚČASTNÍK DĚJE SUNDATI BOTY				
SEVERSKÁ ZVÍŘATA						POZDRAV MINUTA				DOMÁCKY EMÍLIE	INIC. BÁS. NEUMANNA
LATINSKÝ POZDRAV					VYHYNULÝ PŠTROS CHEM. ZN. TELLURU				SNÍŽENÝ TÓN		
ZNAČKA PROCESORU									AUTOMOTOKLUB		
SMLOUVA ŠPANĚLSKÉ KORUNY									MEZ. KÓD TANZANIE		

Řešení

Dvojice: 1B, 2F, 3D, 4K, 5CH, 6J, 7O, 8P, 9M, 10G, 11A, 12C, 13V, 14R, 15S, 16U, 17Q, 18E, 19N, 20I, 21L, 22H, 23T

Křížovka: JSOU POHŘBENI POLŠTÍ KRÁLOVÉ

Osmisměrka: HRAD WAWEL

Seznam zdrojů

Pranostiky: [Přehled od AI](#)

Vtipy: <https://www.facebook.com/radioVysocina/photos>

Výročí a regionální osobnosti: <https://www.knihovnatr.cz/cze/slu%C5%BEby/v%C3%BDro%C4%8D%C3%AD-a-region%C3%A1ln%C3%AD-osobnosti-%C3%A9Anor-2026/>

Křížovka a osmisměrka: Křížovky s velkými písmeny/Nejkrásnější místa Evropy Ottovo nakladatelství, s. r. o. 2020; ISBN 978-80-7451-815-7

Kvíz: Zábava pro seniory 2 časopis pro smysluplné trávení času, Agentura Rubico, s.r.o.

Ze světa zajímavostí: <https://forbes.cz/svet-se-zase-zmenil-k-lepsimu-tady-ie-dvacet-pet-dobrych-zprav-jako-dukaz/>

Slova, která pomáhají: Jarmila Mandžuková; Slova, která pomáhají; Nakladatelství Vyšehrad 2016; ISBN 978-80-7429-545-4

Příběhy pro potěchu duše: autorka tvůrčího psaní: Monika Zachová

Mezinárodní dny: <https://www.toprecepty.cz/kalendar/2026-02/>

Z kuchyně: <https://www.toprecepty.cz/tipy-triky/co-se-zbytky-cokolady-rady-a-tipy/>; https://www.toprecepty.cz/tipy-triky/cokoladova-bomba-do-mleka-s-marshmallow-a-kakaem/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=hpfeed.szhp.box